कमलामाइ नगरपालिका

वपद् व्यवस्थापन कोष (सञ्चालन) कार्यविधि, २०७५

प्रमाणिकरण मितिः २०७५/ /

प्रस्तावनाः

कमलामाइ नगरपालिका क्षेत्र भित्र प्राकृतिक तथा गैरप्राकृतिक वपद्बाट हुन सक्ने जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापनका लागि स्थापना भएको वपद् व्यवस्थापन कोषको सञ्चालन सम्बन्धी कार्यविधि बनाउन बाञ्छनीय भएकोले,

स्थानीय सरकार संचालन एन ,२०७४ को दफा १०२ र वपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७५ को दफा २७ ले दिएको अधिकार प्रयोग गरी कमलामाई नगर कार्यपालिकाले यो कार्यविधि बनाएकोछ ।

परिच्छेद – १

प्रारम्भिक

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ : (१) यो कार्यविधिको नाम "वपद् व्यवस्थापन कोष (सञ्चालन) कार्यविधि, २०७५" रहेको छ ।

(२) यो कार्यविधि तुरून्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषा : विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस कार्यविधिमा,

(क) "ऐन" भन्नाले कमलामाइ नगर वपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७५ सम्झनुपर्छ ।#

(ख) "कोष" भन्नाले ऐनको दफा १२ बमोजिमको वपद् व्यवस्थापन कोष सम्झनु पर्छ ।

(ग) "प्रभावित व्यक्ति" भन्नाले वपद्को घटनाबाट परिवारका सदस्य गुमाएको, शारीरिक वा मानसिक समस्या उत्पन्न भएको, घर, जग्गाजमिन, पशुपन्छी, खाद्यान्न, लत्ताकपडा तथा अन्य सम्पत्तीमा आंशिक वा पूणरूपमा नोक्सानी पुगेको वा वपद्का कारण अन्य कुनै तरिकाबाट प्रभावित भएको व्यक्तिलाई सम्झनुपर्छ ।

(घ) "राहत" भन्नाले वपद् प्रभावित व्यक्तिलाई उपलब्ध गराईने नगद तथा वस्तुगत सहायता सामाग्री समेत सम्झनुपर्छ ।

(ङ) " वपद" भन्नाले कुनै स्थानमा अपातका लन अवस्था सर्जना भई जान वा धनका क्षतिका साथै जिवनयापन र वातावरण प्रतिकुल असर पान प्राकृतिक वा गैर प्राकृतिक वपद सम्झनु पर्दछ ।

(च) "स मति" भन्नाले ऐनको दफा ३ बमोजिमको स मति सम्झनुपर्छ ।

(छ) "संयोजक" भन्नाले स मतिको संयोजक सम्झनुपर्छ ।

परिच्छेद - २
कोषको स्थापना, उद्देश्य तथा प्रयोग

३. कोषको स्थापना : (१) स्थानीय स्तरमा उत्पन्न भएको वा हुनसक्ने वपद्को जो खम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य नगर स्तरबाटै सञ्चालन गर्नका ला ग आवश्यक स्रोत संकलन र परिचालन गर्न गाउँपा लका/नगरपा लकामा एक वपद् व्यवस्थापन कोष रहनेछ ।

(२) कोषको आय रकम संकलन तथा व्यय रकम परिचालनका ला ग गाउँपा लका/नगरपा लकाको सञ्चित कोष रहेको वत्तीय संस्थामा एक छुट्टै खाता खो लनेछ ।

(३) कोषको कूल आम्दानी अन्तर्गत यस कार्य व धको दफा ५ बमोजिम कोषमा जम्मा हुनेगरी प्राप्त भएको रकम तथा कोषको खाता रहेको वत्तीय संस्थाले कोष रकममा उपलब्ध गराएको ब्याज आय र दफा ६ बमोजिम प्राप्त भएको वस्तुगत सहायता सामाग्रीको प्रच लत मूल्य समेतलाई जनाउँनेछ ।

तर वस्तुगत सहायता सामाग्रीको प्रच लत मूल्यलाई बैंक हिसाबमा समावेश गरिने छैन ।

(४) यस कार्य व धको दफा ६ बमोजिम कोषको नाममा प्राप्त हुन आउने वस्तुगत सहायता सामाग्रीको छुट्टै मौज्दात कताब स्थापना गरि अ भलेख गरिनेछ ।

४. कोषको उद्देश्य : (१) स्थानीय स्तरमा हुन सक्ने सम्भाव्य वपद्को जो खम न्यूनिकरण तथा वपद्को व्यवस्थापनका ला ग आ र्थक तथा वस्तुगत सहायता परिचालन गर्नु कोषको उद्देश्य रहनेछ ।

(२) कोषले देहायका क्षेत्रमा काम गर्ने छः

(क) वपद्को घटनाबाट प्रभा वत व्यक्तिहरूलाई स्थानीय स्तरमा तुरुन्त खोज, उद्धार र राहत सेवा उपलब्ध गराउने ।

(ख) वपद् पर्दा तत्कालै स्थानीय स्तरमा सामना गर्न सक्ने अवस्था सर्जना गर्ने ।

(ग) वपद् जो खम न्यूनिकरण, पूर्वतयारी, प्रतिकार्य र पुनर्लाभ कार्यलाई सहज गर्ने ।

५. <u>कोषको आम्दानी</u> : (१) कोषमा ऐनको दफा १२ को उपदफा (२) र (३) को अ धनमा रहि देहाय बमोजिमका रकम आम्दानीको रूपमा जम्मा हुनेछः

(क) गाउँपा लका/नगरपा लकाको वा षक बजेटमार्फत वपद् व्यवस्थापन कोषमा जम्मा हुने गरी स्वीकृत रकम,

(ख) वपद् व्यवस्थापन कार्यका ला ग कोषमा जम्मा हुनेगरी अन्य स्थानीय तहबाट प्राप्त रकम,

(ग) वपद् व्यवस्थापन कार्यका ला ग कोषमा जम्मा हुनेगरी प्रदेश सरकार तथा नेपाल सरकारबाट प्राप्त रकम,

(घ) गाउँ/नगरसभाबाट स्वीकृत आ र्थक ऐनमा व्यवस्था गरिए बमोजिम वपद् व्यवस्थापन कोषमा जम्मा हुनेगरी प्राप्त हुने शुल्क तथा दस्तुर रकम,

(ङ) नगर सभा सदस्य, नगर कार्यपा लका सदस्य तथा नगरपा लकाका कर्मचारीहरूको स्वेच्छिक निर्णयबाट प्राप्त हुने रकम,

(च) स्वदेशी व भन्न सरकारी तथा गैरसरकारी संघसंस्थाहरू र त्यसमा कार्यरत कर्मचारीहरू, उद्योगी, व्यवसायी, पेशाकर्मी, राजनीतिक दल, नागरिक समाज, धा र्मक तथा परोपकारी संघसंस्था र आम सर्वसाधारणबाट स्वेच्छिक रूपमा प्राप्त हुने रकम,

(छ) गैरआवासीय नेपाली, वैदे शक सरकार तथा संघसंस्थाको तर्फबाट प्रच लत कानूनको अ धनमा रहि प्राप्त हुने रकम,

(छ) कोषको खाता सञ्चालनमा रहेको वत्तीय संस्थाले त्यस्तो कोषमा रहेको रकममा उपलब्ध गराएको ब्याज आय,

(ज) दफा ६ को उपदफा (३) बमोजिम वस्तुगत सहायता सामाग्रीको बिक्रीबाट प्राप्त आय,

(झ) प्रच लत कानूनको अ धनमा रहि कोषमा जम्मा हुने गरी अन्य कुनै स्रोतबाट प्राप्त रकम ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कोषलाई उपलब्ध हुने रकम सम्बन्धित व्यक्ति वा संस्थाले यस कार्य व धको दफा 3 को उपदफा (२) बमोजिमको कोषको बैंक खातामा सधै जम्मा गरिदिन वा नगरपा लकाको राजस्व उप शाखामा नगद जम्मा गर्न सक्नेछ । त्यसरी नगद जम्मा हुन आएमा रावस्व उप शाखाले सम्बन्धित व्यक्ति वा संस्थालाई सोको भर्पाई उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।

(३) कोषमा रकम जम्मा गर्ने व्यक्ति तथा संस्थाको नाम र प्राप्त सहायता रकम सम्बन्धी मा सक ववरण अर्को महिनाको सात गते भत्र सार्वजनिक गरिनेछ ।

तर कुनै व्यक्ति वा संस्थाले सहायता उपलब्ध गराउँदा आफ्नो नाम सार्वजनिक नगर्न स मतिलाई अनुरोध गरेको रहेछ भने निजको नाम उल्लेख नगरी ववरण सार्वजनिक गर्न बाधा पर्ने छैन।

६. <u>वस्तुगत सहायता सामाग्री</u>: (१) ऐनको दफा १२ को उपदफा (२) र (३) को अ धनमा रहि कुनै व्यक्ति वा संस्थाबाट नगदबाहेकको वस्तुगत सहायता सामाग्री प्राप्त हुन आएमा र त्यसरी प्राप्त सामाग्री वपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यमा उपयोग हुने दे खएमा त्यस्तो वस्तुगत सहायता सामाग्रीलाई स्वीकार गरिनेछ ।

(2) उपदफा (१) बमोजिम स्वीकार गरिएको वस्तुगत सहायता सामाग्रीलाई अलग्गै मौज्दात कताबमा आम्दानी अ भलेख जनाई त्यस्तो सामाग्रीको प्रच लत मूल्यलाई कोषको आम्दानीको रूपमा समेत अ भलेख गरिनेछ ।

स्पष्टिकरणः यस दफाको प्रयोजनका ला ग प्रच लत मूल्य भन्नाले वस्तुगत सामाग्रीको साथमा प्राप्तहुने खरिद बिजक वा मूल्याङ्कनको प्रमाण र ढुवानी लागत समेतको मूल्यलाई जनाउँनेछ । यदी त्यस्तो मूल्यबिना नै वस्तुगत सामाग्री प्राप्त हुन आएको रहेछ भने त्यस्तो वस्तुगत सामाग्रीको प्रच लत स्थानीय दररेट अनुसारको मूल्याङ्कनलाई आम्दानीको आधार मानिनेछ । सो पनि नभएमा त्यसरी प्राप्त सामाग्रीको ला ग स मतिले उ चत ठहर्याएको मूल्याङ्कनलाई कोषको आम्दानीको आधारको रूपमा लईनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त भई उपदफा (२) बमोजिम आम्दानी अ भलेख गरिएको कुनै सामाग्री तत्काल प्रयोग गर्न आवश्यक नपर्ने वा न मल्ने वा लामो समयसम्म भण्डारण गरि राख्न पनि अनुकुल नहुने (सड्ने, बिग्रने, ना सने वा खेर जाने) प्रकृ तको भएमा स मतिको निर्णयले त्यस्तो सामाग्रीलाई प्रच लत कानून बमोजिम ललाम बिक्री गरी प्राप्त आय रकमलाई दफा ३ को उपदफा (२) बमोजिमको कोषको खातामा जम्मा गरिनेछ ।

(४) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा ले खएको भएता पनि कुनै वस्तुगत सहायता सामाग्री स्थानीय वपद् व्यवस्थापनमा उपयोग नहुने वा उपयोग गर्न उपयुक्त नहुने दे खएमा स मतिले निर्णय गरी त्यस्तो सहयोग आं शक वा पूर्णरूपमा अस्वीकार गर्न सक्नेछ ।

(५) उपदफा (१) वा जुनसुकै कुरा ले खएको भएता पनि कुनै वस्तुगत सहायता सामाग्री प्रच लत मापदण्ड बमोजिमको न्यूनतम गुणस्तरयुक्त नभएको अवस्थामा त्यस्तो सामाग्रीलाई स मतिले अस्वीकार गर्नेछ।

(६) उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त वस्तुगत सहायता सामाग्री उपदफा (४) वा (५) बमोजिम अस्वीकार गरिएको अवस्थामा बाहेक त्यस्तो सामाग्री उपलब्ध गराउने

व्यक्ति वा संस्थालाई कार्यालयले सामाग्री प्राप्ति र स्वीकारोक्तिको भर्पाई उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।

(६) उपदफा (१) बमोजिम स्वीकार गरी उपदफा (२) बमोजिम अभिलेख गरिएको र उपदफा (४) वा (५) बमोजिम अस्विकार गरिएको सामाग्रीको विवरण तथा स्वीकार गरिएको सामाग्रीको हकमा सो उपलब्ध गराउने व्यक्ति वा संस्थाको नाम सम्बन्धी मासिक विवरण अर्को महिनाको सात गते भित्र सार्वजनिक गरिनेछ ।

तर कुनै व्यक्ति वा संस्थाले सहायता उपलब्ध गराउँदा आफ्नो नाम सार्वजनिक नगर्न समितिलाई अनुरोध गरेको रहेछ भने निजको नाम उल्लेख नगरी विवरण सार्वजनिक गर्न बाधा पर्ने छैन ।

(७) यस दफा बमोजिम प्राप्त भएको वस्तुगत सहायता सामाग्रीलाई त्यस्तो सामाग्री भण्डारण गर्ने वा प्रयोग गरिने स्थानसम्म पुर्याउनका लागि सहायता उपलब्ध गराउने सम्बन्धित व्यक्ति वा संस्थालाई नै अनुरोध गर्न सकिनेछ ।

७. <u>कोषको प्रयोग</u> : (१) कोषमा जम्मा भएको रकम खर्च गर्न तथा विपद् व्यवस्थापनका लागि प्राप्त वस्तुगत सहायता सामाग्री खर्च निकासा गर्न समितिले निर्णय गर्नुपर्ने छ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएता पनि तत्काल विपद् प्रतिकार्य गर्नु पर्ने अवस्था रहेको, तर समितिको बैठक बस्न सक्ने अवस्था नरहेमा तत् पश्चात लगतै बस्ने समितिको बैठकबाट अनुमोदन गराउने गरी संयोजकको निर्णयबाट एक पटकमा बढीमा पच्चीस हजार रूपैयासम्मको रकम खर्च गर्न बाधा पुग्ने छैन ।

(३) कोषमा जम्मा भएको रकम तथा सामाग्री देहाय बमोजिमको कार्यमा खर्च गरिनेछ:

(क) विपद्बाट प्रभावित भएको वा हुनसक्ने व्यक्ति वा समुदायको तत्काल खोजी, उद्धार तथा सम्पत्तिको संरक्षण गर्न,

(ख) विपद् प्रभावितको तत्कालीन राहतका लागि आवश्यक पर्ने खाद्यान्न, खानेपानी, लत्ता कपडा, औषधी, सरसफाइ तथा शैक्षिक सामाग्री जस्ता वस्तुहरू खरिद गरी उपलब्ध गराउन तथा तत् सम्बन्धी अन्य आवश्यक कार्य गर्न,

(ग) विपद्को कारण स्थायी बसोबास स्थल गुमाएका व्यक्तिहरूका लागि अस्थायी शिविर वा आश्रयस्थल बनाउन तथा पुनर्स्थापना गर्न,

(घ) विपद्को कारणबाट घाइते वा बिरामी भएका व्यक्तिको औषधोपचार गर्न,

(ङ) विपद् प्रभावितलाई मनोवैज्ञानिक उपचार तथा मनोविमर्श प्रदान गर्न,

(च) वपद्को कारणबाट मृत्यु भएका व्यक्तिको काज क्रया वा सदगतका ला ग निजको परिवारलाई रू.दश हजार सम्म सहायता उपलब्ध गराउन,

(छ) वपद्को कारण सम्प त्तको क्षती हुने व्यक्तिलाई वढीमा रू.सात हजार सम्म राहत उपलब्ध गराउन,

(ज) खोज, उद्धार तथा प्राथ मक उपचारकाला ग स्वयम् सेवक तथा वशेषज्ञको परिचालन र सामाग्री खरिद तथा भण्डारण गर्ने,

(झ) वपद्को कारणबाट भएको फोहरमैला तथा प्रदुषणको वसर्जन गर्ने,

(ञ) वपद् पूर्व सूचना प्रणाली स्थापना सम्बन्धी उपकरण खरिद, प्रणाली वकास र सोको सञ्चालन गर्ने,

(ट) खोज, उद्धार र राहतकोला ग तत्काल सञ्चार तथा यातायात सूचारु गर्ने,

(ठ) स्थानीय स्तरमा रहेका वपद् व्यवस्थापन स्वयम् सेवकहरूको क्षमता वकास तथा परिचालन सम्बन्धी कार्य गर्ने,

(ड) जो खमयुक्त स्थानको पहिचान तथा उक्त स्थानको धन जनको स्थानान्तरण गर्ने,

(ढ) वपद् पश्चात वपदबाट भएको क्षतिको लेखाजोखा र वपद् पश्चातको आवश्यकताको पहिचान गर्ने,

(ण) वपद् पछिको पुनःनिर्माण गर्ने,

(त) वपद् पुर्वतयारी, वपद् प्रतिकार्य, वपद् र वपद्पछिको पुनर्लाभ, वपद् जो खम न्यूनिकरण जस्ता वपद् व्यवस्थापनका कार्य गर्ने,

(थ) सम्पती र मृत्यु भए वाहेक का वीपद वाट पुरयाएका क्षती मा स मतिले नीणय गर बमोजिम वढीमा रू. पाच हजार सम्म सहायता उपलब्ध गराउन

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा ले खएको भए तापनि निय मतरूपमा गरिने वकास निर्माण सम्बन्धी कार्यलाई वपद् व्यवस्थापनसँग आवद्ध गराएर कोषबाट कुनै पनि क समको खर्च गर्न पाईनेछैन ।

(५) कोषमा मौज्दात रकम पाँच लाख रूपैया भन्दा घटि भएको अवस्थामा आपतका लन कार्यबाहेक अन्य प्रयोजनका ला ग कोषको रकम प्रयोग गरिनेछैन ।

८. <u>राहत सहायता वतरण</u>: (१) प्रभा वत व्यक्तिलाई राहत उपलब्ध गराउँदा कोषमा जम्मा भएको रकम र वस्तुगत सामाग्री मध्ये आवश्यकता र औ चत्यका आधारमा दुवै वा कुनै एक मात्र पनि उपलब्ध गराउन स कनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम राहत उपलब्ध गराउनुपूर्व कोषबाट राहत उपलब्ध गराईदिने सम्बन्धमा वपद् प्रभा वत व्यक्ति वा निजको एकाघरको परिवारका सदस्यले वपद्को घटना र सोबाट आँफू वा आफ्नो परिवारका सदस्यलाई पर्न गएको हानी नोक्सानीको ववरण र सम्बन्धीत वडा कायार्लयका सीफारिस सहित कार्यालयमा निवेदन दर्ता गर्नु पर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम निवेदन दर्ता गर्दा वपद्को घटना र सोबाट पर्न गएको हानी नोक्सानीको मूल्याङ्कन सहितको सर्ज मन मुचुल्का वा प्रतिवेदन समेत निवेदनसाथ संलग्न गरिएको हुनुपर्नेछ ।

(४) उपदफा (२) बमोजिम दर्ता भएको निवेदन र उपदफा (३) बमोजिमको संलग्न मुचुल्का वा प्रतिवेदन समेतका आधारमा वपद् प्रभा वतलाई कोषबाट राहत रकम तथा सामाग्री उपलब्ध गराउँदा वपद्को सघनता र व्यापकता, कोषमा जम्मा भएको रकम तथा राहत सामाग्रीको उपलब्धता र खर्चको औ चत्य समेतलाई दृष्टिगत गरी स मतिले उ चत ठहर्याएबमोजिम हुनेछ ।

(५) उपदफा (२) र (३) मा जुनसुकै कुरा ले खएको भएता पनि वपद्को कारणले गम्भिर हानी नोक्सानी वा घाईते भई वपद् प्रभा वत व्यक्ति वा निजको एकाघरको परिवारका सदस्यले राहतका ला ग निवेदन दर्ता गर्न सक्ने अवस्था नरहेमा र तत्काल राहत उपलब्ध नगराउँदा वपद् प्रभा वत व्यक्ति थप जो खममा धके लन सक्ने वा थप जनधन र स्वास्थ्यमा हानी नोक्सानी पुग्न सक्ने अवस्था छ भन्ने स मतिलाई लागेमा त्यस्तो व्यक्तिलाई स मतिले निर्णय गरेर तत्काल राहत उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।

(६) वपद् प्रभा वत व्यक्तिलाई यस दफा बमोजिम राहत उपलब्ध गराउँदा महिला, बालबा लका, कशोर कशोरी, जेष्ठ नागरिक, अशक्त तथा अपाङ्गता भएका व्यक्तिलाई प्राथ मकता दिनुपर्नेछ ।

९. <u>कोष प्रयोग गर्न नपाईने</u>: (१) यस कार्य व धमा अन्यत्र जुनसुकै कुरा ले खएको भए तापनि देहायको प्रयोजनका ला ग कोषमा जम्मा भएको रकम खर्च गर्न पाईने छैनः

(क) निय मत प्रशासनिक कार्यको ला ग खर्च गर्न,

(ख) कुनै सरकारी वा गैरसरकारी पदा धकारी वा कर्मचारीलाई निय मत रूपमा तलब, भत्ता वा अन्य सु वधा उपलब्ध गराउन,

(ग) कुनै सरकारी वा गैरसरकारी पदा धकारी वा कर्मचारीलाई भ्रमण खर्च वा अन्य त्यस्तै प्रकारको खर्च उपलब्ध गराउन,

(घ) वपद्बाट प्रभा वतलाई दिईने तो कएबमोजिमको राहत बाहेक अन्य कुनै पनि क समको चन्दा, पुरस्कार, उपहार वा आ र्थक सहायता उपलब्ध गराउन,

(ङ) कुनै पनि किसिमको गोष्ठि, अन्तरक्रिया वा सभासम्मेलन सञ्चालन गर्न, गराउन,

(च) आकस्मिक रूपमा निर्माण गर्नुपर्ने बाहेकका अन्य नियमित पूर्वाधार विकास निर्माणसम्बन्धी कार्य गर्न, गराउन,

(ङ) विपद् जोखिम न्यूनिकरण तथा विपद् व्यवस्थापनसँग प्रत्यक्ष सम्बन्ध नभएको अन्य कुनै पनि कार्य गर्न, गराउन ।

(२) कोषलाई प्राप्त भएको वस्तुगत सहायता सामाग्री मध्यै कुनै पनि सामाग्री पूर्ण वा आंशिकरूपमा कार्यालयको वा कार्यालयको कुनै पदाधिकारी वा कर्मचारीको नियमित प्रयोजनका लागि प्रयोग गरिनेछैन ।

परिच्छेद – ३

<u>कोषको सञ्चालन, लेखा तथा लेखा परिक्षण</u>

१०. <u>कोषको सञ्चालन</u> : (१) कोषको बैंक खाता सञ्चालन गाउँपालिका/नगरपालिकाको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वा निजले तोकेको अधिकृत स्तरको कर्मचारी र लेखा प्रमुख वा निजले तोकेको लेखाको कर्मचारीको संयुक्त दस्तखतबाट हुनेछ ।

(२) कोषबाट एक पटकमा दुई हजार रूपैया भन्दा बढीको रकम भुक्तानी गर्दा अनिवार्यरूपमा बैंक मार्फत मात्र भुक्तानी गरिनेछ ।

(३) कोषलाई प्राप्त वस्तुगत सहायता सामाग्रीको निकासा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वा निजले तोकेको विपद् व्यवस्थापन हेर्ने अधिकृत स्तरको कर्मचारी र जिन्सी शाखा प्रमुखबाट हुनेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम वस्तुगत सहायता सामाग्री विपद् व्यवस्थापन कार्यमा उपयोगका लागि निकासा गर्दा मौज्दात किताबमा खर्च अभिलेख जनाई निकासा दिनुपर्नेछ र त्यस्तो सामाग्रीको अभिलेख मूल्यलाई कोषको खर्चको रूपमा समेत अभिलेख गरिनेछ ।

११. <u>कोषको आयव्ययको लेखा तथा सोको सार्वजनिकरण</u> : (१) कोषको आय व्ययको लेखा प्रचलित कानून बमोजिम राखिनेछ ।

(२) कोषले कार्यपालिकाले तोकेबमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कायम गर्नु पर्नेछ।

(३) कोषको मासिकरूपमा भएको आम्दानी र खर्चको विवरण अर्को महिनाको सात गतेभित्रमा सार्वजनिक गर्नुपर्नेछ ।

(४) आर्थिक वर्ष समाप्त भएको मितिले तीन महिनाभित्र सो मितिले कोषको वार्षिक आय व्ययको विवरण समेत खुल्ने वार्षिक प्रतिवेदन तयार गरी कार्यपालिका त्यस पछी बस्ने

नगर सभा समक्ष पेश गर्नु पर्नेछ ।

१२. <u>लेखा परिक्षण</u> : (१) कोषको आन्तरिक लेखापरीक्षण गाउँपा लका/नगरपा लकाको आन्तरिक लेखा परिक्षण शाखाबाट हुनेछ ।

(२) कोषको अन्तिम लेखापरीक्षण महालेखा परीक्षकबाट हुनेछ ।

(३) गाउँ/नगर कार्यपा लकाले चाहेमा जुनसुकै बखत स मतिको हिसाव कताव जाँच्न वा जाँच गराउन सक्नेछ ।

(४) गाउँ/नगर कार्यपा लकाको कार्यालयले कम्तीमा वर्षको एक पटक कोषको सामाजिक र सार्वजनिक लेखापरिक्षणको व्यवस्था मलाउनेछ।

परिच्छेद -४

<u>व वध</u>

१३. <u>सशर्त सहायता</u> : (१) वपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी तो कएको कार्य सम्पादन गर्ने शर्त सहित कुनै व्यक्ति वा संस्थाले कोषमा सहायता उपलब्ध गराउन चाहेमा त्यस्तो सहायता प्राप्त गर्नु पूर्व स मतिले शर्त स्वीकार गर्ने वा नगर्ने सम्बन्धी निर्णय गर्नेछ र शर्त स्वीकार गरेको अवस्थामा मात्र सहायता रकम वा सामाग्री कोषमा जम्मा हुनेछ ।

तर नेपाल सरकार, प्रादेश सरकार वा स्थानीय सरकारले सशर्त अनुदान उपलब्ध गराउने हकमा स मतिको पूर्व निर्णय आवश्यक पर्नेछैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम कोषमा प्राप्त अनुदान रकम वा वस्तुगत सहायता सामाग्रीलाई तो कएको काममा मात्र उपयोग गर्नुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम कोषमा प्राप्त अनुदान रकम वा वस्तुगत सहायता सामाग्री तो कए बमोजिमको कार्यमा उपयोग भए-नभएको सम्बन्धमा त्यस्तो सहायता उपलब्ध गराउने व्यक्ति वा संस्थाले ववरण माग गरेमा सोको ववरण उपलब्ध गराउनुपर्नेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम कोषमा सहायता स्वरुप प्राप्त हुने भौतिक सामाग्रीहरुको भण्डारण तथा वतरण कार्यलाई व्यवस्थित गर्न आवश्यक्ता अनुसार स मतिले थप मापदण्ड/निर्दे शका बनाई लागु गर्न सक्नेछ ।

१४. <u>परामर्श लन सक्ने</u> : स मतिले यस कार्य व ध बमोजिमको कार्य सम्पादन गर्न उपयुक्त वज्ञ व्यक्ति वा सस्थासँग आवश्यक परामर्श लन सक्नेछ ।

१५. <u>रकम फ्रज नहुने तथा आवर्ती कोष (रिवल्विङ् फण्ड) को रूपमा रहने</u> : (१) दफा ५ को उपदफा (१) बमोजिम कोषमा जम्मा भएको रकम मध्ये आं शक वा पुरै रकम कुनै आ र्थक वर्षमा खर्च नभई आ र्थक वर्षको अन्त्यमा बाँकी रहेमा त्यस्तो रकम फ्रज नभई कोषमै रहनेछ ।

तर दफा १३ को उपदफा (१) बमोजिम प्राप्त सहायता रकमलाई त्यस्तो शर्त अनुरूप उपयोग गर्न नसकेको कारण जनाई सहायता उपलब्ध गराउने सम्बन्धित व्यक्ति वा संस्थाले फर्ता माग गरेमा कोषबाट रकम फर्ता गर्न बाधा पर्ने छैन ।

(२) कोषलाई आवर्ती कोष (रिबल्भिङ्ग फण्ड) को रुपमा सञ्चालन गरिनेछ ।

स्पष्टिकरणः यस दफाको प्रयोजनका लागि आवर्ती कोष (रिबल्भिङ फण्ड) भन्नाले कोषबाट खर्च भएको नगद रकम वार्षिक रुपमा बजेट विनियोजन मार्फत पुनःपुर्ति गर्दै जाने गरि स्थापित कोषलाई सम्झनुपर्छ ।

(3) कोषमा मौज्दात रकम पाँच लाख रूपैया भन्दा न्यून हुन गएमा तत्काल थप रकम जम्मा गर्न प्रयत्न गरिनेछ ।

१६. <u>सहयोगका लागि आह्वान गर्ने</u> : (१) विपद्का कारण आपत्कालिन अवस्था सर्जना भई स्थानीय स्रोत साधन र क्षमताले विपद्को सामना गर्न कठिन भएमा गाउँपालिका/नगरपालिकाले छिमेकी स्थानीय तह, प्रदेश सरकार तथा नेपाल सरकारलाई कोषमा आर्थिक तथा वस्तुगत सहायता उपलब्ध गराउन अनुरोध गर्न सक्नेछ ।

(२) विपद्बाट प्रभावितको खोज, उद्धार र राहतका लागि समितिले स्थानीय सामाजिक तथा परोपकारी संघ, संगठन, युवाक्लव, आमासमूह, स्वयम् सेवक, राष्ट्रसेवक, उद्योगी व्यवसायी, प्रवुद्ध व्यक्ति तथा आमसर्वसाधारणलाई सहयोगका लागि अनुरोध गर्न सक्नेछ।

१७. <u>अभिलेख राख्ने</u> : (१) समितिले कोष परिचालन सम्बन्धमा गरेको निर्णय र अन्य काम कारवाहीको अभिलेख दुरुस्त राख्नु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको अभिलेख समितिको सदस्य-सचिवको जिम्मामा रहनेछ ।

(३) दफा (१) बमोजिमको अभिलेख सरोकारवाला कुनै व्यक्ति वा संस्थाले माग गरेमा निजलाई नियमानुसार त्यस्तो अभिलेख उपलब्ध गराईनेछ ।

१८. <u>अनुगमन</u>: (१) यस कार्यविधि बमोजिम कोष परिचालन तथा सोबाट भएका कामको नियमित तथा आकस्मिक अनुगमन सम्बन्धी कार्यका लागि समितिको संयोजक वा निजले तोकेको समितिको अन्य कुनै सदस्यको संयोजकत्वमा समितिको न्यूनतम थप एक सदस्य समेत संलग्न रहेको अनुगमन टोली खटिई कोष परिचालनबाट भएको कामको अनुगमन गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम खटिएको अनुगमन टोलीले आफूलाई प्राप्त कार्यादेशका आधारमा अनुगमनका क्रममा देखिएको सत्य तथ्य विवरण सहितको प्रतिवेदन समितिसमक्ष पेश गर्नुपर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम पेश हुन आएको प्रतिवेदन समेतका आधारमा कोष परिचालनमा कुनै क म कमजोरी भएको दे खएमा त्यसलाई सुधार गर्न स मतिले आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ र त्यस्तो निर्देशनको पालना गर्नु सम्बन्धित सबैको कर्तव्य हुनेछ ।

(४) उपदफा (३) मा जुनसुकै कुरा ले खएको भएता पनि कोष परिचालनमा कुनै गम्भिर त्रुटी रहेको र सोलाई तत्काल रोक्न आवश्यक दे खएमा संयोजकले त्यस्तो कार्य रोक्न निर्देशन दिन सक्नेछ ।

(५) अनुगमनका क्रममा कुनै व्यक्तिले झुठा ववरण पेश गरी कोषबाट राहत प्राप्त गरेको वा कोषले उपलब्ध गराएको राहतको दुरूपयोग गरेको पाईएमा दोषी उपर प्रच लत कानून बमोजिम कारवाही हुनेछ ।

(६) उपदफा (१) बमोजिमको अनुगमन टोलीमा उपलब्ध भएसम्म स्थानीय राजनीतिक दल, वपद् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यमा संलग्न गैरसरकारी संघसंस्था, उद्योगी व्यवसायी आवद्ध संघसंगठन, नागरिक समाज तथा पत्रकार आवद्ध संघसंगठन र सशर्त सहायता उपलब्ध गराउने व्यक्ति वा संस्थाको प्रतिनि ध समेतलाई संलग्न गराईनेछ ।

१९. <u>निर्देशन दिन सक्ने</u> : गाउँ/नगर सभाले स मतिको काम कारबाहीको सम्बन्धमा स मतिलाई आवश्यक निर्देशन दिन सक्नेछ ।

***